

تاریخ انتشار: یکشنبه 17 آذر 1392

یادداشت مشترک موسویان، پیکرینگ و کارترز* در المانیتور

توافق مقدماتی باید بدون کم و کاست اجرا شود

مهمترین موضوع برای دو طرف این است که جهان را مجاب کنند، این یک معامله معتبر است. هرچند که هنوز برای هیچ یک از طرف ها یک معامله دلخواه و تمام و کمال نیست اما آنقدر خوب است که می تواند نیازهای اولیه دو طرف را برآورده کند.

دیپلماسی ایرانی: سند اقدام مشترکی که در ژنو امضاء شد، حاکی از گامی جدی در جهت کاهش تنش ها بر سر مجادله هسته ای ایران با غرب به شمار می رود. دو طرف با حدیث و حسن نیست مذاکره کردند و با غلبه بر مشکلات به توافقنامه ای مهم دست یافتند. برای اجرایی شدن این توافقنامه مقدماتی، دو طرف باید به اجرای به موقع تعهدات خود پایبند باشند. جای برای تاخیر، ابهام و بهانه تراشی وجود ندارد.

موضوع تنها اعتمادسازی یا حسن نیست نیست. بله، توافق مقدماتی به دست آمده اما بیش از 30 سال بی اعتمادی عمیق و دشمنی بین ایران و غرب وجود داشته است. هنوز هم نگرانی از فریب کاری طرف مقابل و عدم پایبندی به تعهدات در دو طرف مشهود است.

شکست توافق مقدماتی، هم برای ایران و هم برای جامعه بین المللی پیامدهای جدی به همراه دارد. در صورتی که ایران به آنچه متعهد شده عمل نکند، مخالفان خواهند گفت که ایران از توافق مقدماتی برای خرید زمان و دستیابی به سلاح هسته ای استفاده می کند. اگر ایران به شفاف سازی در تاسیسات هسته ای و درخواست های آژانس اهمیت ندهد، سندی دال بر ساختگی بودن این مذاکرات خواهد بود.

در همین حال، اگر غرب تحریم های خاص را لغو نکند یا اینکه کنگره تحریم های بیشتری را در بازه زمانی شش ماهه به تصویب برساند، نشانه روشنی مبنی بر عدم تمایل غرب به توافق مذاکره ای با ایران خواهد بود. نشانه ای که ثابت می کند غرب از سیاست تغییر رژیم در ایران فاصله نگرفته است.

مهمترین موضوع برای دو طرف این است که جهان را مجاب کنند، این یک معامله معتبر است. هرچند که هنوز برای هیچ یک از طرف ها یک معامله دلخواه و تمام و کمال نیست اما آنقدر خوب است که می تواند نیازهای اولیه دو طرف را برآورده کند. در غیر این صورت صدای مخالفان این توافق بلندتر از صدای آنهایی می شود که خواستار اجرای آن هستند. مخالفان این توافقنامه هم در تهران حضور دارند، عم در واشینگتن و هم در دیگر پایتخت ها.

در ایالات متحده، مخالفان داخلی این توافقنامه با نگرانی دو متحد نزدیک یعنی اسرائیل و عربستان سعودی، تحریک می شوند. نگرانی در بیت المقدس و ریاض جدی و فوری است، چرا که هر دو ایران را دشمن خود می دانند. در ایران نیز نگرانی مخالفان داخلی به سیاست های آمریکا مربوط می شود. نگرانی هایی که با سیاست اوپاما در دور نخست ریاست جمهوری و با به چالش کشیدن حق غنی سازی برای ایران تشدید می شود.

بنابراین در صورتی که هر یک از طرف ها به آنچه که بر مبنای شرایط توافقنامه متعهد شده اند، عمل نکنند، این معامله به شکست می رسد و

نخستین باری که ایران در عمل به

توافقنامه سهل انگاری کند، EU3+3
 نه تنها فوراً تحریم های جدیدی
 اعمال می کند، بلکه مستقیماً به
 شورای امنیت سازمان ملل می رود تا
 قطعنامه ای را به تصویب برساند که
 در آن مجوز اقدام نظامی علیه ایران
 صادر می شود.

پیامد چنین شکستی باید درک شود. نخستین باری که ایران بازرسی ها
 را به تاخیر بیندازد، به طور کامل به تعهدات خود عمل نکند، به دنبال خرید
 زمان باشد یا یک فعالیت هسته ای اعلام نشده داشته باشد، EU3+3
 (فرانسه، آلمان، انگلیس و چین، روسیه و آمریکا)، نه تنها فوراً تحریم ها
 ی لغو شده را دوباره برقرار و تحریم های جدیدی اعمال می کند، بلکه
 مستقیماً به شورای امنیت سازمان ملل می رود تا قطعنامه ای را به
 تصویب برساند که در آن مجوز اقدام نظامی علیه ایران صادر می شود. در
 مقابل اگر این گروه نیز به تعهدات خود عمل نکند، ایران تصمیم گیری

یکجانبه در مورد آینده برنامه های هسته ای خود را حق خود می داند. هرچند حمایت شورای امنیت از تصمیم یکجانبه
 ایران بعید به نظر می آید، اما تهران به دنبال حمایت مجمع عمومی سازمان ملل خواهد بود و به احتمال زیاد سیاست
 خارجی مقابله جویانه ای را در مقابل آمریکا و غرب پیش می گیرد.

حتی با اجرای کامل این توافقنامه مقدماتی نیز تضمینی در مورد به دست آمدن توافقنامه ای دائمی در شش ماه پیش
 رو وجود ندارد. شکاف ها بین ایران و طرف مقابل همچنان گسترده و عمیق است. در واقع در صورتی که معامله ای
 دائمی به دست نیاید، احتمال تشدید بحران پس از این شش ماه و سرسخت تر شدن موضع مخالفان توافق مقدماتی
 وجود دارد.

به منظور امید بخشی به توافق نهایی، این توافق مقدماتی باید به عنوان یک قانون در نظر گرفته شود. هر دو طرف باید
 سیاست قاطعی را دنبال کنند که در آن احتمال تاخیر و شکست در توافق مقدماتی صفر است. اجرای به موقع و کامل
 توافق مقدماتی نه تنها به اعتمادسازی کمک می کند و اعتبار می خرد، بلکه فضا را رونق داده و چشم انداز توافق
 نهایی پس از شش ماه را روشن تر می کند. چنین روندی، راه را برای همکاری های سازنده بین ایران و قدرت های
 جهانی بر سر دیگر بحران های خاورمیانه شامل سوریه، افغانستان و عراق هموار می کند. توافقنامه مقدماتی و اجرای
 با حسن نیت آن فرصتی مغتنم است که نباید آن را از دست داد.

*** دنیل کارتزر، سفیر سابق آمریکا در مصر و اسرائیل و استاد دانشگاه پرینستون**

حسین موسویان، مذاکره کننده سابق هسته ای ایران

**توماس پیکرینگ، دستیار سابق وزارت خارجه آمریکا و سفیر سابق آمریکا در اسرائیل، سازمان ملل،
 روسیه، هند و اردن**

تحریریه دیپلماسی ایرانی / 10

<dynamic-0#####>